

Beleidskader inzage patiënten-/cliënten-/zorgdossiers zonder toestemming patiënt/cliënt

Inleiding

Artikel 36 van de Gezondheidswet bepaalt dat er een Staatstoezicht op de Volksgezondheid is, dat ressorteert onder de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Van het Staatstoezicht maken de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit deel uit. De belangrijkste taak van de IGZ is het toezicht op naleving van wet- en regelgeving en veldnormen op het terrein van de volksgezondheid, de gezondheidszorg, de jeugdhulp en medische producten. Daarnaast spoort ze overtredingen op en verstrekt ze gevraagd en ongevraagd advies en inlichtingen aan de minister.

Artikel 9.1 van de Jeugdwet bepaalt dat er een Inspectie Jeugdzorg (IJZ) is. De belangrijkste taken van de IJZ zijn onderzoek doen naar de kwaliteit in algemene zin van – kort gezegd – de jeugdhulp en toezicht houden op naleving van wet- en regelgeving op het terrein van de jeugdhulp. Daarnaast verstrekt ze gevraagd en ongevraagd advies en inlichtingen aan de verantwoordelijke ministers.

De bevoegdheden die de medewerkers van de IGZ en de IJZ in het kader van voornoemde toezichthoudende taak hebben, zijn neergelegd in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) (hoofdstuk 5, titel 5.2., Toezicht op de naleving) en in de wetgeving op de naleving waarvan zij toezicht houden. Een met toezicht belaste ambtenaar maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk is (artikel 5:13 van de Awb).

Aan de met toezicht belaste ambtenaren is aanvullend op de bevoegdheden genoemd in de Awb in een aantal wetten de bevoegdheid tot inzage van patiënten-/cliënten-/zorgdossiers zonder toestemming toegekend.

Wettelijk kader

De bevoegdheid voor de IGZ om zonder toestemming van de patiënt/cliënt patiënten-/zorgdossiers in te zien is in de volgende specifieke wetten geregeld:

- **Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg, artikel 24, vierde lid; voor zover het toezicht op naleving van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg betreft;**
- **Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, artikel 87, tweede lid; voor zover het toezicht op naleving van de Wet BIG betreft;**
- **Gezondheidswet, artikel 39, eerste lid, onder b; voor zover het de onderzoekstaak van de IGZ betreft;**
- **Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, artikel 63, vierde lid; voor zover het toezicht op de naleving van de Wet Bopz betreft;**
- **Jeugdwet, artikel 9.2, derde lid; voor zover het toezicht op de naleving van de Jeugdwet betreft;**
- **Wet langdurige zorg, artikel 10.4.1, tweede lid; voor zover het toezicht op naleving van hoofdstuk 8 van de Wet langdurige zorg betreft;**
- **Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, hoofdstuk 4 Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Amhk), artikel 4.3.1,**

eerste en tweede lid; voor zover het toezicht met betrekking tot het Amhk gestelde regels betreft.

De bevoegdheid voor de IJZ om tijdens het toezicht op de naleving van de Jeugdwet zonder toestemming van de betreffende cliënten cliëntendossiers in te zien is geregeld in artikel 9.2, derde lid, van de Jeugdwet.

Gebruik inzagebevoegdheid

Ten aanzien van de bevoegdheid tot inzage van patiënten-/cliënten-/zorgdossiers gelden het proportionaliteitsbeginsel of evenredigheidsbeginsel. Dit betekent primair dat de IGZ en de IJZ uitsluitend van deze bevoegdheid gebruik maken voor zover het redelijkerwijs noodzakelijk is voor de invulling c.q. uitoefening van hun toezichthoudende taak (artikel 5:13 van de Awb). Daarbij staat het doel van deze taak voorop: de veiligheid en de kwaliteit van zorg, jeugdhulp, geneesmiddelen en medische producten waarborgen. Dat de IGZ en de IJZ daarbij uiterst zorgvuldig te werk gaan en slechts proportioneel gebruik maken van hun bevoegdheden spreekt voor zich. De inzagebevoegdheid van de IGZ en de IJZ heeft niet primair tot doel om privé-gegevens van de patiënt/cliënt in te zien. Het primaire doel is om door middel van inzage in dossiers van patiënten/cliënten inzicht te krijgen in het handelen van toezichtobjecten en daarmee een antwoord te krijgen op de vraag of er verantwoorde zorg of jeugdhulp is verleend. Inzage in persoonsgegevens is slechts een gevolg van deze noodzaak.

Indien de IGZ en de IJZ het noodzakelijk achten om voor de uitoefening van hun toezichthoudende taak patiënten-/cliënten-/zorgdossiers in te zien, zijn zij ook bevoegd om hiervan kopieën te maken. Zij kunnen hiertoe een beroep doen op artikel 5:17 van de Awb.

De IGZ en de IJZ zullen een kennisgeving achterlaten indien zij een dossier van een patiënt/cliënt zonder voorafgaande toestemming hebben ingezien.

Afgeleid beroepsgeheim

Aan de inzagebevoegdheid is geheimhouding gekoppeld¹. In voornoemde wetten² is aan het artikel waarin het inzagerecht is geregeld de volgende bepaling opgenomen:

'Voor zover de betrokken beroepsbeoefenaar uit hoofde van zijn beroep tot geheimhouding van het dossier verplicht is, geldt gelijke verplichting voor de betrokken ambtenaar.'

Dit betekent dat de geheimhouding voor de betrokken ambtenaar, die gegevens verkrijgt voortvloeiend uit de uitoefening van de inzagebevoegdheid, is afgeleid van de zorgaanbieder die een medisch beroepsgeheim heeft. Dit betekent ook dat de betrokken ambtenaar in geval van een verplichting tot het verstrekken van informatie zich kan – en als regel moet – beroepen op een afgeleid verschoningsrecht. Het kenmerk van het afgeleide beroepsgeheim en het afgeleide verschoningsrecht is dat de houder hiervan het beroepsgeheim niet zelfstandig kan beoordelen of het beroepsgeheim mag worden doorbroken. Deze beoordelingsbevoegdheid komt slechts de 'primaire' houder van het beroepsgeheim toe. Daarmee heeft de afgeleide geheimhoudingsplicht een ander karakter dan de geheimhoudingsverplichting op grond van artikel 2:5 van de Awb.

¹ Met uitzondering van de Wet Bopz.

² Met uitzondering van de Wet Bopz.

